

GRUNDLAGSUTSKOTTET

Utlåtande 42/1996 rd

Regeringens proposition 223/1996 rd

Till Förvaltningsutskottet

Riksdagen remitterade den 19 november 1996 proposition 223/1996 rd med förslag till lag om Huvudstadsregionens samarbetsdelegation och lag om ändring av 2 § lagen om friluftsliv till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet skall lämna utlåtande om saken till förvaltningsutskottet.

Utskottet har hört regeringsrådet Aulikki Mentula vid inrikesministeriet, samarbetsdirektören Juha Sipilä och kanslichefen Matti Hilli vid Huvudstadsregionens samarbetsdelegation, vicehäradshövdingen Kirsi Mononen vid Finlands Kommunförbund, professorn Olli Mäenpää och professorn Kaarlo Tuori.

Utskottet har behandlat ärendet ur statsförfattningsrättslig synvinkel och anför vördsamt följande.

Regeringens proposition

Syftet med den nya lagen om Huvudstadsregionens samarbetsdelegation är att revidera och effektivisera samarbetsdelegationens verksamhet samt att förenkla förfarandena för delegering av uppgifter från medlemskommunerna till delegationen. Tack vare den nya lagen kan tjänster som ingår i delegationens kompetensområde tillhandahållas också andra kommuner och samkommuner. Lagen ändrar inte på delegationens befogenheter inom de primära verksamhetsområdena. Inte heller samarbetsdelegationens rättsliga ställning, som i vissa hänseenden avviker från kommunernas och samkommunernas rättsliga ställning, ändras i någon högre grad.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid ingången av 1997.

Enligt motiveringen till lagstiftningsordningen stiftades den gällande lagen om Huvudstadsregionens samarbetsdelegation i vanlig lagstiftningsordning och utlåtande (GrUU 11/1984 rd) av grundlagsutskottet inhämtades. Regeringen

anser att delegationens grundläggande uppgifter har samma innehåll i det nya lagförslaget som i den gällande lagen. Statsförfattningsrättsligt sett finns det inte heller några betydande ändringar i uppgifterna. På grund av 50 § 3 mom. regeringsformen framhåller regeringen att propositionen egentligen inte innefattar några ändringar av verksamhetsområdena som påverkar språkförhållandena. Det slås fast i propositionen att det inte finns någon grund för att behandla lagförslagen i den ordning som 67 § riksdagsordningen föreskriver, men att det är önskvärt att utlåtande av grundlagsutskottet inhämtas.

Utskottets ställningstaganden

Grundlagsutskottet lämnade ett utlåtande (GrUU 11/1984 rd) om det lagförslag som ledde till att den gällande lagen om Huvudstadsregionens samarbetsdelegation stiftades. Utskottet ansåg då att lagförslaget överensstämde med 50 § och 51 § 2 mom. regeringsformen. Ställningstagandet åtföljdes dock av en reservation för den situationen att samarbetsdelegationens uppgifter ökar i så stor omfattning och på ett sådant sätt att de partiella ändringarna som helhet påverkar medlemskommunernas förvaltning. I sådana fall strider arrangemanget mot principen om kommunernas självstyrelse i regeringsformen, dvs. att kommunernas beslutanderätt tillkommer de organ som är valda av kommuninvånarna.

Samarbetsdelegationens lagfästa uppgifter utsträcker sig i propositionen främst till avfallshandtering och kollektivtrafik samt luftvård. Förslaget föranleder ingen omprövning av ställningstagandet i utlåtandet från 1984.

Samarbetsdelegationens medlemskommuner kan också låta delegationen stå för andra uppgifter som är jämförbara med de i lagförslaget nämnda uppgifterna. Delegationen kan ingå avtal om sådana uppgifter för en eller flera medlemskom-

muner eller för någon annan kommun eller för en samkommun. När det gäller den kommunala självstyrelsen har utskottet ingenting att anmärka mot dessa frivilliga uppgiftsöverföringar, eftersom de överensstämmer med principerna i 2 och 3 §§ i den nya kommunallagen.

Medlemskommunernas ställning säkerställs dels tack vare förfarandet för hur nya uppgifter får tas emot, dels tack vare att beslutanderätten i samarbetsdelegationens ärenden utövas av en regionstämma som väljs av medlemskommunerna. Representanterna vid regionstämman är förtroendevalda från medlemskommunerna. Lagförslaget anger inte om hur regionstämman väljs. I motiveringen hänvisas till 81 § 3 mom. kommunallagen, där det sägs att valet förrättas av kommunstyrelserna eller av något annat kommunalt

organ enligt fullmäktiges beslut. Det är alltså kommunen som fattar beslut om valsättet. I konstitutionellt hänseende finns det ingenting att anmärka mot detta. Utskottet anser dock att ett val som verkställs av kommunfullmäktige vore åtminstone ett indirekt val med hänsyn till den principen inom den kommunala självstyrelsen att den kommunala beslutanderätten tillkommer de kommunala organ som är valda av kommuninvånarna.

På grundval av det ovan relaterade anför grundlagsutskottet vördsamt

att lagförslagen kan behandlas i den ordning som 66 § riksdagsordningen föreskriver.

Helsingfors den 29 november 1996

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Ville Itälä /saml, vice ordföranden Johannes Koskinen /sd samt medlemmarna Gunnar Jansson /sv, Ulla Juurola /sd, Anneli Jäätteenmäki /cent, Juha Korkea-*o*ja /cent, Valto Koski /sd,

Heikki Koskinen /saml, Johannes Leppänen /cent, Paavo Nikula /gröna, Riitta Prusti /sd, Veijo Puhjo /vgr och Maija-Liisa Veteläinen /cent.